

Nyomor országában . . .

A NAGY MUNKANÉLKÜLISÉG Irta: Kovács Lydia

Az inségesek százezres tömegében sirnivalóan nagy szomorúsággal köszöntött be az ezerkilencszáztizenharmadik esztendő karácsonya... Szivszaggatóan fekete dátum volt... Karácsony előestéjén zárták le a munkanélküliségi segélyért folyamodók lajstromát... Azok, akik megkéstek, hiába mentek a kerületi előljáróságok rideg hivatalaszobáiba, nem részesülhettek az állam és a város fölőlségéből odavetett fillérekben... Megrémült lélekkel, reménytelenül kullogtak haza az éhes és kivert emberálatok a nyomorlakások hideg és piszkos odvaiba...

Ebben a szomorú, nyomoruságos országban több mint százezer ember csatangol kenyér nélkül s ezeknek legnagyobb része már több hónap óta rójja facéran Budapest

belevilágít az a rengeteg feljelentés, amely szokatlan nagy számban érkezik mostanában a rendőrséghez...

*

Segítő krajcárok.

A székesfőváros ötvenezer koronás munkanélküli segélyét százezer koronával toldotta meg az állam. Tehát százötvenezer korona kerül majd... valamikor... az éhezők asztalára. Persze, akkor is majd csak olyanok részesülhetnek az aránylag kis tőke morzsáiban, akik sztrájk vagy kizárás nélkül estek munkanélküliségbe s akik legalább egy esztendő óta laknak a fővárosban... A kerületi előljáróságok vették fel a jelentkezőket, akiknek először egy — a város által kibocsájtott, — kérdőívet kellett kitöltve benyújtani 1913. december 24-ig. Hogy azonban mikor kapják a segélyt, az a jövő titka, annyi bizonyos, hogy a tél java el fog mulni, amire ezek a szerencsétlenek hozzá-

Szőnyi Lajos felvétele.

Nyomor országában

Ujságáros öregasszony.

utcáit... Vannak közöttük nők is óriási százalékban. Fiatal leányok, feleségek, anyák, akik támaszaik, segítőtársaik voltak családjuknak; egyedülálló magányos nők, akik munka nélkül, vágyva várják a holnapot, amely talán meghozza nekik az elvesztett fekete kenyeret... Addig is, míg ez a holnap megérkezik, apránként rakják a zálogházat, végre az utolsó szoknya is odakerül, hogy kijusson belőle a kvártélypénz...

Akiknek a vérfagyasztó valóság kinszenvedése meghagyott a lelkükben egy tenyérnyi életkedvet, azok nekibuzdulva hagyják ott régi szakmájukat és megfognak a munkát ott, ahol jön. Tömegesen állnak be cselédnek, napszámosnőnek; szolgai munkákat végeznek erős és bátorlelkű nők. És örülnek, hogy legalább csak ennyire lökte őket az élet... Feleségek, akik eddig otthonukban háztartásbeli munkát végeztek, most robotba állanak, hogy kenyeret hozzanak éhező családjuknak, amely hosszú hónapok óta koplal a családapa munkanélkülisége miatt.

De vannak olyanok is, akikről a nyomor robotja elszedte az életképességet. Ezek fásultan állnak ki a hideg, nyirkos utcára, ahol jó talaja van a tiltott prostitúció fadokor penészvirágainak... A titkos prostituáltak számát megállapítani soha sem lehet, de ijesztő terjeszkedésébe igenis

jutnak ahhoz a pár fillérhez, ami a segélypénzből jut nekik. És mégis, milyen irtózatossá torlódás van az előljáróságok udvarain... Különösen a hetedik kerületben tobzódik a nyomor... A dob-utcai épület öreg udvara napról-napra már délután három órakor megtelt a nyomor agyonfáradt vándoraival. Legnagyobbrészt nőekkel. Nőekkel, akik még az alamizsna keresésben is helyettesítik hitvestársaikat... Nőekkel, akiket oda lehet rugdalni mindenhol, ahol egy kis reménysugár fakad... Akik könnytelen sírással, agyongyötört, megtépett lélekkel, de erős hittel néznek szembe az elvadult nyomorusággal és akik övéikért nem rejtőzködnek gyáván a szánalom elől, hanem nagy megaláztatottságukban gyűlölködve állnak elébe...

Amint utat török közöttük, felém sikolt sok kétségbeesés:

— Az uram már öt hónap óta van munka nélkül és most ráadásul engem is kilöktek a gummigyárból... Nem kapok sehol sem munkát, szegény picinyeim majd megfagynak a fűtetlen szobában... —

Az asszony után felzudulnak a körülötte lévők:

— Nekem a tüdőbajos anyám éhezik.

— Ez az átkozott esztendő, kivette a szánkból a falatot. —

— Csak legalább hó lenne. Biz' Isten, asszony létemre elmennék havat lapátolni, csak ne lássam éhezni az öt jószágomat... —

Az egyik hangosan felzokog és fagyos kezeivel törölgeti a ványadt arcát. A többiek pedig kétségbeesett hadonászással nyújtogatják a kezükben levő kérdőívet...

Odabenn pedig a rideg hivatalos szobában dr. Lakner Béla fogalmazó gyűjti a szomorú adatokat:

— November óta — mondja a fogalmazó — vesszük át a jelentkezőket s ezalatt az idő alatt tömegesen vándoroltak ide hozzám. A múlt esztendei segélykiosztás nem volt ily fáradságos, mint az ide. Különösen nagy lehet a nyomor itt a hetedik kerületben, mert napról-napra valósággal tolongás van az udvaron. És megdöbbentő dolgokat mesélnek itt el ezek a szerencsétlenek. Vannak közöttük olyanok is, akik már egy esztendő óta vannak ke-

ket, mire tizen is körém gyűlnek és toladó kétségbeeséssel kínálják fel magukat:

— Engemet tessék, nagysága... Sokat kibirok ám... Meg aztán rá is szorulok nagyon...

— Az én uram a »Kilós« mosódában volt gépész, de elbocsájtották. Nincs munka. Négy hónapja ennek és azóta nem képes bekapni sehová...

— És itt szivettépően zokog fel:

— Azelőtt sohasem dolgoztam másnak. A kis háztartásomat láttam el, meg a gyerekeimet. De most, mióta az uram munka nélkül lézeng, hát kezembe vettem ezt a kannát ni e, és ide álltam... Már éhen is haltunk volna, ha én nem keresnék... Pedig de keveset keresek. Olik napon semmit sem, és ha munkára akadok, akkor is kihasználják az embert. Csak hét hatost fizetnek három korona helyett; de hát mit csináljon az ember, ha

Szőnyi Lajos felvétele.

Nyomor országában.

Munkanélkülek a sétaterén.

nyér nélkül, de legtöbbje hat, hét hónap óta... És a nők is. Egyszerűen érzik a rettenetes gazdasági válságot a férfiakkal egyetemben... Ők is ki vannak taszítva a gyárakból és nyomorogva, korgó gyomorral jönnek el hozzánk, hogy a város és az állam segélyéből legalább egy pár fillérrel enyhítsük nyomorukat. Hát bizony sok nem jut nekik, de akik érdemesek (!) a segélyre, kapnak egy kis összeget nyomorukhoz mérten, amelyet a kitöltött ivatekról állapítunk meg, amelynek őszinteségét most, a beszéd után állapítjuk meg. Felügyelők fogják lakásokban ellenőrizni és ha azok befejezik munkájukat, a kiosztásra kerül a sor.

*

A jóllakott ember, ha véletlenül elvetődik a Garay-téri »mosónő-stand« elé, kénytelen megállapítani, hogy az a nyomor, amely ott ütötte fel tanyáját, egy cseppet sem pittoreszk látványosság... Didergő asszonyok vagy huszonöt-ötven állanak ott és várják a »nagyságukat«. A »nagyságukat«, akik nem jönnek, mint ezelőtt, alig egy esztendővel, amikor keresett hely volt a Garay-téri »platz«. De azóta a nehéz viszonyok még a dologtól irtózó »nagyságukat« fehér kezeibe is odavarázsolták a suroló-kefét, meg a lugos vizet. Nincs kelete a mosónőknek sem. Pedig ők sápadtan, megdermedve várják a munkát, amint a vékony karjukon lógó vödörrel ólálkodnak ott. Megszólítom az egyi-

othon rínnak a porontyok és el van vadulva a nyomorúságtól a gazda is. Pedig Isten lássa lelkem, Palotaujfaluról jövök be mindennap, mert ott lakom az Őrház-utca nyolcába, kezit csókolom, Márton Józsefnének hívják...

Mikor eltávozom, reménytelenül néz utánam egy egész sereg szomorú, megfáradt asszony nép és szinte hallok még most is a sóhajokat:

— Mögén itt maradtunk, pedig már tíz óra.

*

A József-utcai Állami Munkaközvetítő női osztályára be sem fér már az ember. Egymás hátán állanak a nők s hangosan, siránkozva csevegnek. Várják a Szilágyi urat, aki választ közülök arra a pár helyre, amely előjegyzésben van náluk. Már jön is a cédulákkal, mire elcsendesül a sok asszony nép és visszafojtott lélekzettel hallgatják a kiáltót:

— A hetedik kerületbe négy fiatal leányt keresnek gyári munkára!

Nosza, van tolongás. Számtalan kéz nyulik fel a levegőbe, amint idegesen lobogtatják a zöld előjegyzési cédulát.

— Az Istenre kérem, Szilágyi ur, küldjön ki engem...

— Engem is, engem is, kedves, jó Szilágyi ur! Véresre ver az apám, ha még ma sem kapok munkát...